

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 5/2007 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av lagen om alterneringsledighet**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2007 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om alterneringsledighet (RP 77/2007 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Lagmotion

I samband med proposition har utskottet behandlat en lagmotion (LM 26/2007 rd) med förslag till lag om ändring av 5 § i lagen om alterneringsledighet (Päivi Räsänen /kd m.fl.), som remitterades till utskottet den 16 maj 2007.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Raila Kangasperko, arbetsministeriet

- jurist Anu-Tuija Lehto, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- jurist med ansvar för avtal Heli Ahokas, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf
- jurist Paula Ilveskivi, Akava r.f.
- specialrådgivare Katja Leppänen, Finlands näringsliv
- juridisk ombudsman Risto Tuominen, Företagarna i Finland rf
- arbetsmarknadsombud Kai Kullaa, Undervisningssektorns Fackorganisation rf
- förhandlingschef Jukka Maarianvaara, Hälso- och socialvårdens fackorganisation Tehy
- ordförande Mirja Erlund, Företagarkvinnornas centralförbund.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Arbetslöshetskassornas Samorganisation.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONEN

Propositionen

Regeringen föreslår att giltighetstiden för lagen om alterneringsledighet förlängs till utgången av 2009. Lagen får definitioner på periodisering, förlängning av alterneringsledighet och tillfällig återgång till arbetet. Dessutom preciseras bestämmelserna. Samtidigt förlängs arbetsvillkoret från ett år till 13 månader.

Bestämmelsen om att fastställa den löneinkomst som läggs till grund för alterneringsersättningen förenklas för att underlätta administreringen av alterneringsledighet och göra utbetalningen av ersättningarna snabbare.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

Lagmotion

I LM 26/2007 rd föreslås att 5 § i lagen om alterneringsledighet ändras. Arbetstagare föreslås ha rätt att vara alterneringslediga direkt efter mammaledighet, föräldraledighet eller vårdledighet

om han eller hon har varit anställd hos samma arbetsgivare minst ett år utan avbrott direkt före mammaledigheten, föräldraledigheten eller vårdledigheten.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN**Motivering****Alterneringsledighetens betydelse**

Sedan 1996 fram till i juni i år hade omkring 123 000 löntagare utnyttjat rätten att vara alterneringsledig. I snitt 71 % var kvinnor, även av vikarier. Genomsnittsåldern på de alterneringslediga var 43 år och åldern har stigit en aning de senaste åren. De flesta alterneringslediga är lägre tjänstemän eller arbetstagare, medan högre tjänstemän står för knappt en tredjedel. Hälften arbetar inom kommunsektorn, en tredjedel i företag och en tiondel hos staten.

Tack vare alterneringsledighet orkar de anställda arbeta bättre efter alterneringsledighet. Dessutom ges vikarier bättre möjligheter att få arbete. Detta framgår av studier. De alterneringslediga lider oftare av stress och svårigheter att hantera sitt arbete än andra löntagare. De vanligaste motiven till alterneringsledighet är att man vill ta en paus från arbetslivet och få mera tid för familj och fritidsintressen. Hög arbetstakt och stress, behov av vila och omvärdering av livsvärden är också viktiga motiv.

I snitt är man alterneringsledig i 6,8 månader. De alterneringslediga använder sin fria tid till att ladda batterierna, resa, ägna sig åt fritidsintressen, fundera över livsvärderingar, satsa på rehabilitering och ta hand om barnen. Detta enligt vissa studier. Alterneringsledigheten används i mindre omfattning till deltidsstudier och fortbildning sedan den partiella yrkesutbildningspenningen togs bort 2002 och möjligheterna att vara ledig för utbildning samtidigt förbättrades. De flesta ansåg att de mådde psykiskt och fysiskt bättre, hade större motivation och hade fått

bättre relationer till sina familjemedlemmar efter alterneringsledigheten.

Arbetsgivarna anser att alterneringsledigheten är till nytta för produktiviteten och personalens stresshantering. Nyttan är större än besvären trots att vikarier måste få introduktion och arbetet omorganiseras, anser arbetsgivarna.

Statsminister Matti Vanhanens andra regering vill enligt sitt program lägga fram ett förslag till en permanent lag om alterneringsledighet så snart det är klart hur systemet ska finansieras. I juni 2007 tillsatte regeringen en brettupplagd kommitté för att revidera vår sociala trygghet. Ett av uppdragen är att utreda alterneringsledigheten. Utredningarna om finansieringen av systemet kommer i gång först nu. Därför föreslår regeringen att lagen om alterneringsledighet fortfarande ska vara en temporär lag och en permanent lag stiftas först när utredningarna är klara.

Alterneringsledigheten är mycket viktig framhåller utskottet och anser att systemet är ett bra sätt att dela arbete. Dessutom spelar alterneringsledigheten en stor roll för de anställdas stresshantering, möjligheterna att vara kvar i arbetslivet längre och samordningen av arbetsliv och familjeliv. Också arbetsgivarna får positiva effekter eftersom sjukledigheterna minskar och pensioneringarna skjuts fram, vikarier står för ny arbetskraft och både kreativiteten och produktiviteten förbättras. Allt detta hänger samman med att de alterneringslediga är mer motiverade att arbeta, har större kompetens och mår psykiskt bättre efter sin ledighet. De anställda får tillfälle att göra ett avbrott i den hektiska arbetstakten, satsa på rehabilitering, samla krafter och göra något uppiggande. Ledigheten kan också användas till studier eller till att ta hand om barnen, sin partner eller gamla föräldrar. För arbetslösa är

alterneringsledigheten ett tillfälle att få ett riktigt arbete där de kan visa vad de kan. I många fall får arbetslösa fast arbete inom branschen eller rent av på samma arbetsplats.

Det är angeläget att alterneringsledigheten snabbt får en fast förankring. Därför föreslår utskottet ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande*).

Reglerna gäller inte företagare. Ändå är det många småföretagare som har problem med att hantera sin stress och samordna arbete och familjeliv. I regeringsprogrammet finns det inskrivet att möjligheterna att utsträcka systemet till företagare ska utredas. Det är viktigt att också småföretagare får möjlighet att hantera sin stress i arbetet och samordna arbete med familjeliv.

Detaljmotivering

I samband med utfrågningen av de sakkunniga gjorde utskottet en del lagtekniska preciseringar i lagförslaget. Det bör utredas närmare när ett förslag om en permanent lag läggs fram.

3 §. I 6 punkten gör utskottet en precisering som understryker att punkten gäller tillfällig återgång till arbete hos den arbetsgivare som beviljat alterneringsledigheten.

Utskottets ändringsförslag

23 §. Den 24 oktober 2007 godkände riksdagen en lag om ändring av 1 § i lagen om statsrådet och om överföring av vissa uppgifter till arbets- och näringsministeriet. Genom lagarna dras arbetsministeriet in och de uppgifter enligt lagen om alterneringsledighet som hört till arbetsministeriet lyfts över till arbets- och näringsministeriet. Därför föreslår utskottet att 23 § ska ändras.

Lagmotionen

Utskottet föreslår att 5 § i lagen om alterneringsledighet godkänns enligt propositionen. Följaktligen föreslår utskottet att lagmotion LM 26/2007 rd avslås.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag),

att lagmotion LM 26/2007 rd förkastas och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Lag

om ändring av lagen om alterneringsledighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om alterneringsledighet (1305/2002) 3, 5, 7 8, 9 och 10 §, 15 § 3 mom., 17, 23 och 25 § som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

(1—5 punkten som i RP)

6) *tillfällig återgång till arbetet tillfälligt arbete (utesl.) hos den arbetsgivare som den alterneringsledig är ledig från.*

AjUB 5/2007 rd — RP 77/2007 rd

5, 7—10, 15 och 17 §
(Som i RP)

23 § (Ny)

Verkställande organ

Verkställigheten av alterneringsledigheten leds, styrs och utvecklas av *arbets- och näringsministeriet* såsom högsta myndighet. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa och lagen om ar-

betslöshetskassor tillämpas på Folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassornas övervakning.

25 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen under 2008 lägger fram en proposition

om permanentning av alterneringsledigheten.

Helsingfors den 8 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Arto Satonen /saml
vordf. Jukka Gustafsson /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Susanna Haapoja /cent
Anna-Maja Henriksson /sv
Merja Kuusisto /sd
Esa Lahtela /sd

Jari Larikka /saml
Markus Mustajärvi /vänst
Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd
Jyrki Yrttiaho /vänst
ers. Juha Rehula /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.